

Ravenstein, 23 november 2023

Betreffende: Agendapunt 6.1.04 Raadsinformatiebrief Nieuw Vidi Reo Hoornwerk Ravenstein

Aan de leden van de adviescommissie Sociaal Bestuurlijk,

Geachte leden,

Mijn naam is Willem Jan Pantus, ik spreek hier namens de Stichting Beschermd Stadsgezicht Ravenstein, waarvan ik ook de secretaris ben. Deze stichting is opgericht omdat het rijksbeschermd stadsgezicht in toenemende mate onder druk is komen te staan. De aanwijzing door het Rijk verplicht de gemeente weliswaar om een conserverend bestemmingsplan op te stellen en vervolgens bij besluitvormingen daarnaar te handelen, maar we zien steeds vaker dat dat niet gebeurt. Bijvoorbeeld bij de op handen zijnde dijkverzwaring waarbij er een muur gebouwd dreigt te worden, terwijl er binnen het beschermd stadsgezicht een bouwverbod geldt. En nu dus weer ligt er een plan voor om te gaan bouwen op het bovenste hoornwerk, ook hier weer binnen het beschermd stadsgezicht.

Een hoornwerk is een aarden buitenwerk van een vesting, bedoeld om de vijand al op geruime afstand van de eigenlijke vesting op te houden en te kunnen bestoken, nog voordat hij de wallen bereikt heeft. Het is een onderdeel van het zogenaamde open schootsveld, dat onbebouwd was om te voorkomen dat de vijand dekking zou kunnen vinden.

Ravenstein had sinds de aanleg van de vesting in de zeventiende eeuw vier hoornwerken, waarvan er twee nog over zijn: het bovenste hoornwerk en het benedenste hoornwerk.

Het bijzondere aan de Ravensteinse situatie is dat ze beide altijd nagenoeg onbebouwd zijn gebleven, ook na de opheffing van de vesting in 1672. Bij de meeste steden was de druk op de bouwgrond, die vrijkwam nadat de vestingstatus was opgeheven, meestal zo groot dat de hoornwerken al gauw ten prooi vielen aan de stadsuitbreiding. Bij Ravenstein was dat niet zo, reden waarom de beide hoornwerken in 1977 terecht zijn opgenomen in de aanwijzing van de Ravenstein als van rijkswege beschermd stadsgezicht. Dan geldt als verplichting dat de gemeente een conserverend bestemmingsplan opstelt dat „de waarden van het aangewezen stadsgezicht gaat beschermen“.

Op de plattegrond van het bestemmingsplan is dan ook uitdrukkelijk als bestemming van de beide hoornwerken vermeld: „groen, onbebouwd“. Het plan om ongeveer een derde deel van het bovenste hoornwerk op te offeren aan de bouw van een gemeenschapshuis is dus in flagrante tegenspraak met de intenties die ten grondslag liggen aan het Beschermd Stadsgezicht Ravenstein.

Een locatie als 't Kempke, in de onmiddellijke omgeving van zowel het centrum als de nieuwbouwgebieden rond het Station NS, zou veel meer in de rede liggen en stoot op veel minder bezwaren dan een situering op het beschermde hoornwerk. Het preadvies van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) inzake de bebouwing van het hoornwerk is buitengewoon kritisch met een waslijst aan voorwaarden, en stelt dat het “zondermeer bouwen van een gemeenschapshuis op de geduide locatie (...) onvoldoende” is. Maar de projectleider gaat onverstoord door met het plan door aan te kondigen dat ze nu een gebiedsvisie gaat opstellen, een bestemmingsplan gaat voorbereiden en een definitief ontwerp zal laten opstellen. Het lijkt ons allemaal buitengewoon onrealistisch.

In het verleden zijn er meermaals pogingen gedaan het bovenste hoornwerk in te zetten voor nieuwbouw. Iedere keer moest men op zijn schreden terugkeren, omdat het bebouwen van zo een gevoelige locatie die in principe onbebouwd dient te blijven, geen haalbare kaart bleek. Met het bebouwen tast je voor altijd de unieke situatie van de groene, open hoornwerken aan, een situatie die elders in Nederland in een stedelijke omgeving nergens meer aangetroffen wordt.

Hoewel wij de bouw van een nieuw gemeenschapshuis voor Ravenstein van harte ondersteunen, roepen wij u op geen medewerking te verlenen aan de verwezenlijking van de nu voorliggende plannen en op zoek te gaan naar een passendere locatie.

Namens de Stichting Beschermd Stadsgezicht Ravenstein,

Willem Jan Pantus